

לכבוד "יוא ירושלמי": עיון בספר כיבוש ירושלים (למ"ב ה)

(א) וַיָּבֹאוּ כָּל־שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־דָּוִד חֲבֻרֹנָה וַיֹּאמְרוּ לֵאמֹר הִנֵּנוּ עֹצְמֵךְ וּבְשָׂרְךָ אֲנַחְנוּ: (ב) גִּסְתָּמוֹל גִּסְתָּשְׁלֹשׁ בְּהִיּוֹת שָׂאוֹל מֶלֶךְ עָלֵינוּ אֲתָה הֵייתָ מוֹצִיא מוֹצִיא וְהַמְבִּיא אֶת־יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר ה' לְךָ אֲתָה תִרְעָה אֶת־עַמִּי אֶת־יִשְׂרָאֵל וְאֲתָה תִהְיֶה לְנָגִיד עַל־יִשְׂרָאֵל: (ג) וַיָּבֹאוּ כָּל־זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־הַמֶּלֶךְ חֲבֻרֹנָה וַיִּכְרֹתָ לָהֶם הַמֶּלֶךְ דָּוִד בְּרִית בְּחֻבְרוֹן לִפְנֵי ה' וַיִּמְשְׁחוּ אֶת־דָּוִד לְמֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל: (ד) בֶּן־שְׁלֹשִׁים שָׁנָה דָּוִד בְּמָלְכוֹ אַרְבָּעִים שָׁנָה מֶלֶךְ: (ה) בְּחֻבְרוֹן מֶלֶךְ עַל־יְהוּדָה שִׁבְעַת שָׁנִים וְשִׁשָּׁה חֳדָשִׁים וּבִירוּשָׁלַם מֶלֶךְ שְׁלֹשִׁים וּשְׁלֹשׁ שָׁנָה עַל כָּל־יִשְׂרָאֵל וַיְהוּדָה: (ו) וַיֵּלֶךְ הַמֶּלֶךְ וַאֲנָשָׁיו יְרוּשָׁלַם אֶל־הַיְבֵסִי וַיֵּשֶׁב הָאָרֶץ וַיֹּאמֶר לְדָוִד לֵאמֹר לֹא־תָבֹא הִנֵּה כִּי אִם־הִסִּירְךָ הָעוֹרִים וְהַפִּסְתִּים לֵאמֹר לֹא־יָבֹא דָוִד הִנֵּה: (ז) וַיִּלְכֹּד דָּוִד אֶת מִצְדַּת צִיּוֹן הִיא עִיר דָּוִד: (ח) וַיֹּאמֶר דָּוִד בַּיּוֹם הַהוּא כָּל־מִכָּה יְבֵסִי וַיִּגַּע בַּצִּנּוֹר וְאֶת־הַפִּסְתִּים וְאֶת־הָעוֹרִים שָׂנְאוּ שְׂנָאִי נֶפֶשׁ דָּוִד עַל־כֵּן וַיֹּאמְרוּ עוֹד וּפִסְחָ לֹא יָבֹא אֶל־הַבֵּית: (ט) וַיֵּשֶׁב דָּוִד בַּמִּצְדָּה וַיִּקְרָאֶלָּה עִיר דָּוִד וַיִּבֶן דָּוִד סָבִיב מִן־הַמְּלֹא וּבֵיתָהּ: (י) וַיֵּלֶךְ דָּוִד הָלוֹךְ וְגָדוֹל וְה' אֱלֹהֵי צְבָאוֹת עִמּוֹ:

(יא) וַיִּשְׁלַח חִירָם מֶלֶךְ־צֹד מִלְּאֲכִים אֶל־דָּוִד וַעֲצֵי אֲרָזִים וְחֹרָשִׁי עֵץ וְחֹרָשִׁי אֲבֵן קִיר וַיְבַנּוּ־בֵית לְדָוִד: (יב) וַיִּדַּע דָּוִד כִּי־הִכִּינוּ ה' לְמֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל וְכִי נָשָׂא מִמֶּלְכָּתוֹ בַּעֲבוּר עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל: (יג) וַיִּקַּח דָּוִד עוֹד פְּלִגְשִׁים וְנָשִׁים מִירוּשָׁלַם אַחֲרֵי בָאוֹ מִחֻבְרוֹן וַיִּלְדוּ עוֹד לְדָוִד בָּנִים וּבָנוֹת: (יד) וְאֵלֶּה שְׁמוֹת הַיְלָדִים לוֹ בִּירוּשָׁלַם שְׁמוֹעַ וְשׁוּבָב וְנָתָן וְשִׁלְמוֹה: (טו) וַיִּבְחַר וְאֵלִישִׁיעַ וְנָפֶגַע וַיִּפְּעִי: (טז) וְאֵלִישָׁמַע וְאֵלִידָד וְאֵלִיפֶלֶט:

(יז) וַיִּשְׁמְעוּ פְּלִשְׁתִּים כִּי־מָשְׁחוּ אֶת־דָּוִד לְמֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲלוּ כָּל־פְּלִשְׁתִּים לְבַקֵּשׁ אֶת־דָּוִד וַיִּשְׁמַע דָּוִד וַיֵּרֶד אֶל־הַמִּצְדָּה: (יח) וּפְלִשְׁתִּים בָּאוּ וַיִּנְטְשׁוּ בַּעֲמֻק רָפָאִים: (יט) וַיִּשְׁאַל דָּוִד בַּה' לֵאמֹר הֲאֵעֲלֶה אֶל־פְּלִשְׁתִּים הַתִּתְנֶם בְּיָדִי וַיֹּאמֶר ה' אֶל־דָּוִד עֲלֶה כִּי־נָתַן אֲתָן אֶת־הַפְּלִשְׁתִּים בְּיָדְךָ: (כ) וַיָּבֹא דָוִד בְּבַעַל־פְּרָצִים וַיִּגַּם שָׁם דָּוִד וַיֹּאמֶר פֶּרֶץ ה' אֶת־אֵיבִי לִפְנֵי כְּפָרֶץ מִים עַל־כֵּן קָרָא שֵׁם־הַמָּקוֹם הַהוּא בַּעַל פְּרָצִים: (כא) וַיַּעֲזֹבוּ־שָׁם אֶת־עֲצֻבֵיהֶם וַיִּשָּׂאֻם דָּוִד וַאֲנָשָׁיו:

(כב) וַיִּסְפּוּ עוֹד פְּלִשְׁתִּים לַעֲלוֹת וַיִּנְטְשׁוּ בַּעֲמֻק רָפָאִים: (כג) וַיִּשְׁאַל דָּוִד בַּה' וַיֹּאמֶר לֹא תַעֲלֶה הַסֵּב אֶל־אֲחֵרֵיהֶם וּבָאתָ לָהֶם מִמּוֹל בְּכִאֲסִים: (כד) וַיְהִי בַשֹּׁמֶר כְּשֶׁמַּעַךְ אֶת־קוֹל צִעָדָה בְּרָאשֵׁי הַבְּכָאִים אֹז תִּחְרָץ כִּי אֹז יֵצֵא ה' לִפְנֵיךָ לְהַקֹּת בְּמַחֲנֶה פְּלִשְׁתִּים: (כה) וַיַּעַשׂ דָּוִד כֵּן כַּאֲשֶׁר צִוָּהוּ ה' וַיִּךְ אֶת־פְּלִשְׁתִּים מִגִּבֵּעַ עַד־בֶּאֱזָךְ גֹּזֶר:

דברי הימים א יא

(א) וַיִּקְבְּצוּ כָּל־יִשְׂרָאֵל אֶל־דָּוִד חֲבֻרֹנָה לֵאמֹר הִנֵּה עֹצְמֵךְ וּבְשָׂרְךָ אֲנַחְנוּ: (ב) גִּסְתָּמוֹל גִּסְתָּשְׁלֹשׁ גַּם בְּהִיּוֹת שָׂאוֹל מֶלֶךְ אֲתָה מוֹצִיא וְהַמְבִּיא אֶת־יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר ה' אֱלֹהֶיךָ לְךָ אֲתָה תִרְעָה אֶת־עַמִּי אֶת־יִשְׂרָאֵל וְאֲתָה תִהְיֶה נָגִיד עַל עַמִּי יִשְׂרָאֵל: (ג) וַיָּבֹאוּ כָּל־זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־הַמֶּלֶךְ חֲבֻרֹנָה וַיִּכְרֹתָ לָהֶם דָּוִד בְּרִית בְּחֻבְרוֹן לִפְנֵי ה' וַיִּמְשְׁחוּ אֶת־דָּוִד לְמֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל בְּיַד־שְׁמוּאֵל: (ד) וַיֵּלֶךְ דָּוִד וְכָל־יִשְׂרָאֵל יְרוּשָׁלַם הָיָא יְבוֹס וְשָׁם הַיְבֵסִי יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ: (ה) וַיֹּאמְרוּ יְשִׁבִי יְבוֹס לְדָוִד לֹא תָבֹא הִנֵּה וַיִּלְכֹּד דָּוִד אֶת־מִצְדַּת צִיּוֹן הִיא עִיר דָּוִד: (ו) וַיֹּאמֶר דָּוִד כִּי־מִכָּה יְבוֹסִל בְּרָאשׁוֹנָה וַיְהִי לְרֹאשׁ וּלְשֹׁר וַיַּעַל בְּרָאשׁוֹנָה וַיֹּאבֵב בֶּן־צְרוּיָה וַיְהִי לְרֹאשׁ: (ז) וַיֵּשֶׁב דָּוִד בַּמִּצְדָּה עַל־כֵּן קָרָאוּ־לוֹ עִיר דָּוִד: (ח) וַיִּבֶן הָעִיר מִסָּבִיב מִן־הַמְּלֹא וְעַד־הַסָּבִיב וַיֹּאבֵב יְחִיָּה אֶת־שַׁד הָעִיר: (ט) וַיֵּלֶךְ דָּוִד הָלוֹךְ וְגָדוֹל וְה' צְבָאוֹת עִמּוֹ:

מה עשו אנשי יבוס עשו צלמי נחשת והעמידו אותם ברחוב העיר וכתבו עליהם שבועת אברהם, וכשבאו ישראל רץ להכנס בעיר היבوسی ולא היה יכול מפני ברית אברהם, שנ' ואת היבוס יושבי ירושלם לא הורישו בני ישראל, וכשמלך דוד בקש להכנס לעיר היבוס ולא הניחו אותו, שנ' ויאמר לדוד לא תבא הנה וכו' והיו ישראל כחול הים אלא בכח השבועה וברית אברהם, ראה דוד וחזר לאחוריו, שנ' וישב דוד במצודה וכו', ואין אתה יכול להכנס בעיר היבוס עד שהתיר כל הצלמים הללו שכתוב עליהם שבועת אות ברית אברהם, שנ' כי אם הסיך העורים והפסחים, לא היו נכנסים במקדש חס ושלו, אלא אלו הצלמים שענינם להם ולא יראו רגל להם ולא יהלכו. שנ' שנאי נפש דוד שהיה דוד שונא לשמוע ולראות ע"ז שנ' על כן יאמרו עוד ופסח, אמ' דוד לאנשיו כל מי שיעלה בראשונה ויסיר את הצלמים הללו שכתוב עליהם אות ברית שבועת אברהם יהיה לראש, ועלה בראשונה יואב בן צרויה ויהי לראש, ואחר כך קנה את עיר היבוס לישראל במכר זהב ובכתב עולם לאחוזת עולם (פרקי דרבי אלעזר פ"ה)

Questions:

- 1) Why did David go to ירושלים?
- 2) Who told דוד that the "blind and lame" may not come in? What does this mean?
- 3) What is the צִנּוֹר and what is its significance here?
- 4) How are we to understand the phrase דוד שנאי נפש (regarding the blind and the lame) and why may they "not enter the house"? Which house?

1 Then came all the tribes of Israel to David unto Hebron, and spoke, saying: 'Behold, we are thy bone and thy flesh. 2 In times past, when Saul was king over us, it was thou that didst lead out and bring in Israel; and the LORD said to thee: Thou shalt feed My people Israel, and thou shalt be prince over Israel.' 3 So all the elders of Israel came to the king to Hebron; and king David made a covenant with them in Hebron before the LORD; and they anointed David king over Israel. 4 David

was thirty years old when he began to reign, and he reigned forty years. 5 In Hebron he reigned over Judah seven years and six months; and in Jerusalem he reigned thirty and three years over all Israel and Judah. 6 And the king and his men went to Jerusalem against the Jebusites, the inhabitants of the land, who spoke unto David, saying: 'Except thou take away the blind and the lame, thou shalt not come in hither'; thinking: 'David cannot come in hither.' 7 Nevertheless David took the stronghold of Zion; the same is the city of David. 8 And David said on that day: 'Whosoever smiteth the Jebusites, and getteth up to the gutter, and [taketh away] the lame and the blind, that are hated of David's soul--' Wherefore they say: 'There are the blind and the lame; he cannot come into the house.' 9 And David dwelt in the stronghold, and called it the city of David. And David built round about from Millo and inward. 10 And David waxed greater and greater; for the LORD, the God of hosts, was with him.

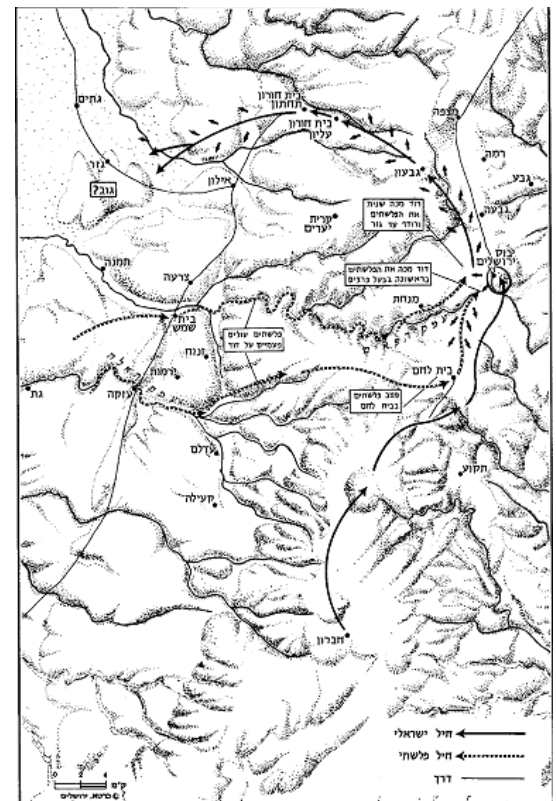
11 And Hiram king of Tyre sent messengers to David, and cedar-trees, and carpenters, and masons; and they built David a house. 12 And David perceived that the LORD had established him king over Israel, and that He had exalted his kingdom for His people Israel's sake. 13 And David took

him more concubines and wives out of Jerusalem, after he was come from Hebron; and there were yet sons and daughters born to David. 14 And these are the names of those that were born unto him in Jerusalem: Shammua, and Shobab, and Nathan, and Solomon; 15 and Ibhar, and Elishua, and Nepheg, and Japhia; 16 and Elishama, and Eliada, and Eliphelet.

17 And when the Philistines heard that David was anointed king over Israel, all the Philistines went up to seek David; and David heard of it, and went down to the hold. 18 Now the Philistines had come and spread themselves in the valley of Rephaim. 19 And David inquired of the LORD, saying: 'Shall I go up against the Philistines? wilt Thou deliver them into my hand?'

And the LORD said unto David: 'Go up; for I will certainly deliver the Philistines into thy hand.' 20 And David came to Baal-perazim, and David smote them there; and he said: 'The LORD hath broken mine enemies before me, like the breach of waters.' Therefore the name of that place was called Baal-perazim. 21 And they left their images there, and David and his men took them away.

22 And the Philistines came up yet again, and spread themselves in the valley of Rephaim. 23 And when David inquired of the LORD, He said: 'Thou shalt not go up; make a circuit behind them, and come upon them over against the mulberry-trees. 24 And it shall be, when thou hearest the sound of marching in the tops of the mulberry-trees, that then thou shalt bestir thyself; for then is the LORD gone out before thee to smite the host of the Philistines.' 25 And David did so, as the LORD commanded him, and smote the Philistines from Geba until thou come to Gezer.

לכבוד "יום ירושלים": עיון בספר כיבוש ירושלים (למ"ה ה) חלק ב'

1 Then came all the tribes of Israel to David unto Hebron, and spoke, saying: 'Behold, we are thy bone and thy flesh. 2 In times past, when Saul was king over us, it was thou that didst lead out and bring in Israel; and the LORD said to thee: Thou shalt feed My people Israel, and thou shalt be prince over Israel.' 3 So all the elders of Israel came to the king to Hebron; and king David made a covenant with them in Hebron before the LORD; and they anointed David king over Israel.

4 David was thirty years old when he began to reign, and he reigned forty years. 5 In Hebron he reigned over Judah seven years and six months; and in Jerusalem he reigned thirty and three years over all Israel and Judah. 6 And the king and his men went to Jerusalem against the Jebusites, the inhabitants of the land, who spoke unto David, saying: 'Except thou take away the blind and the lame, thou shalt not come in hither'; thinking: 'David cannot come in hither.' 7 Nevertheless David took the stronghold of Zion; the same is the city of David. 8 And David said on that day: 'Whosoever smites the Jebusites, and gets up to the gutter, and [takes away] the lame and the blind, that are hated of David's soul--'. Wherefore they say: 'There are the blind and the lame; he cannot come into the house.' 9 And David dwelt in the stronghold, and called it the city of David. And David built round about from Millo and inward. 10 And David waxed greater and greater; for the LORD, the God of hosts, was with him.

(1) שמואל ב:ה

(א) ויבאו כל שבטי ישראל אל דוד חברונה ויאמרו לאמור הננו עצמך ובשרך אנהנו: (ב) גם אתמול גם שלשום בהיות שאול מלך עלינו אתה הייתה מוציא מוציא והמביא את ישראל ויאמר ה' לך אתה תרעה את עמי את ישראל ואתה תהיה לגידי על ישראל: (ג) ויבאו כל זקני ישראל אל המלך חברונה ויכרת להם המלך דוד ברית בחברון לפני ה' וימשחו את דוד למלך על ישראל:

(ד) בן שלשים שנה דוד במלכו ארבעים שנה מלך: (ה) בחברון מלך עליהודה שבע שנים וששה חדשים ובירושלם מלך שלשים ושלש שנה על כל ישראל ויהודה:

(ו) וילך המלך ואנשיו ירושלים אל-היבסי וישב הארץ ויאמר לדוד לאמור לא-תבוא הנה כי **אס-הסידך העורים והפסחים** לאמור לא-

יבוא דוד הנה: (ז) וילכד דוד את מצדת ציון היא עיר דוד: (ח) ויאמר דוד ביום ההוא כל-מכה **עבסי**

ויגע בצנור ואת-הפסחים ואת-העורים שנאו שנאי נפש דוד על-כן יאמרו **עור ופסח**

לא יבוא אל-הבית: (ט) וישב דוד במצדה ויקרא-לה עיר דוד ויבן דוד סביב מן-המלוא וביתה: (י) וילך דוד הלך וגדול וה' אלהי צבאות עמו:

(2) יהושע י

(א) ויהי כשמוע אדני-צדק מלך ירושלים כילכד יהושע את-הע' ויחרימה כאשר עשה ליריחו ולמלכה כן-עשה לעי ולמלכה וכי השלימו ישיב גבעון את-ישראל ויהיו בקרבם: (ב) ויידאו מאד כי עיר גדולה גבעון באחת ערי הממלכה וכי היא גדולה מן-העי וכל-אנשיה גברים: (ג) וישלח אדני-צדק מלך ירושלים אל-ההם מלך-חברון ואל-פראם מלך-ירמות ואל-יפיע מלך-לביש ואל-דביר מלך-עגלון לאמור: (ד) עליואלי ועוזני ונכה את-גבעון כי-השלימה את-יהושע ואת-בני ישראל: ... (כג) ויעשו כן ויצאו אליו את-חמשת המלכים האלה מן-המערה אתו מלך ירושלים את-מלך חברון את-מלך ירמות את-מלך לביש את-מלך עגלון: (כד) ויהי כהוציאם את-המלכים האלה אל-יהושע ויקרא יהושע אל-כל-איש ישראל ויאמר אל-קציני אנשי המלחמה ההלכוא אתו קרבו שימו את-דגליכם על-צוארי המלכים האלה ויקרבו וישימו את-דגליהם על-צואריהם: (כה) ויאמר אליהם יהושע אל-תידאו ואל-תחזו חזקו ואמרו כי ככה יעשה ה' לכל-איביכם אשר אתם נלחמים אותם:

Questions:

- 1) Why did David "go" to ירושלים?
- 2) Who told דוד that the "blind and lame" may not come in? What does this mean? Who are they?
- 3) How are we to understand the phrase **דוד נפשו** (regarding the blind and the lame) and why may they "not enter the house"? Which house?

(3) יהושע יב

(ז) ואלה מלכי הארץ אשר הזה יהושע ובני ישראל בעבר הירדן ימה מבעל גד בבקעת הלבנון ועד ההר החלק העלה שעירה ויתנה יהושע לשבטי ישראל ירשה במחלקתם: (ח) בהר ובשפלה ובערבה ובאשדות ובמדבר ובנגב החתי האמרי והכנעני הפרזי החי והיבסי: ... (י) מלך ירושלם אחד מלך חברון אחד:

(4) יהושע טו:סג

ואת היבסי יושבי ירושלם לא יכלו בני יהודה להורישם וישב היבסי את בני יהודה בירושלם עד היום הזה:

(5) שופטים א

(ד) ויעל יהודה ויתן ה' את הכנעני והפרזי בידם ויכוס בבזק עשרת אלפים איש: (ה) וימצאו את אדני בזק בבזק וילחמו בו ויכו את הכנעני ואת הפרזי: (ו) וינס אדני בזק וירדפו אחריו ויאחזו אותו ויקצו את בהנות ידיו ורגליו: (ז) ויאמר אדני בזק שבעים מלכים בהנות ידיהם ורגליהם מקצצים היו מלקטים תחת שלחני כאשר עשיתי בן שלם לי אלהים וביאהו ירושלם וימת שם: (ח) וילחמו בני יהודה בירושלם וילכדו אותה ויכדו לפי חרב ואת העיר שלחו באש:

(6) שופטים א:כא

ואת היבסי יושב ירושלם לא הורישו בני בנימן וישב היבסי את בני בנימן בירושלם עד היום הזה:

(7) שופטים יט

... ויקם וילך ויבא עד נכח יבוס היא ירושלם ... הם עמי יבוס והיום יד מאד ויאמר הנער אל אדניו לכה נא ונסודה אל עיר היבוס הזאת ונלץ בה: (יב) ויאמר אליו אדניו לא נסור אל עיר נכרי אשר לא מבני ישראל הנה ועברנו עד גבעה:

(8) שמואל יז:נד

ויקח דוד את דאש הפלשתי וביאהו ירושלם ואת כליו שם באהל:

(9) דברים טו:כא

וכי יהיה בו מוס פסח או עור כל מוס רע לא תזבחנו לה' אלהיך:

(10) מלאכי א:ח

וכי תגשון עור לזבח אין רע וכי תגישו פסח וחלה אין רע הקריבחו נא לפחתך הירצך או הישא פניך אמר ה' צבאות:

(11) בראשית ל:לב, לה

אעבר בכל צאנך היום הטרור משם כל שדה נקד וטלוא וכל שדה חום בפשבים וטלוא ונקד בעזים והיה שכרי: ויסר ביום ההוא את ההיטשים העקדים והטלאים ואת כל העזים הנקדות והטלאים כל אשר לבן בו וכל חום בפשבים ויתן ביד בניו:

(12) בראשית לה:ב

ויאמר יעקב אל ביתו ואל כל אשר עמו הטרור את אלהי הנכר אשר בתכם והטהרו והחליפו שמלתיכם:

(13) דברים יא:טז

השמרו לכם פן יפתה לבבכם וסרתם ועבדתם אלהים אחרים והשתחיתם להם:

(14) בראשית יד:יח

ומלפי צדק מלך שלם הוציא לחם ויין והוא כהן לאל עליון:

(15) שמואל ב כד

(יח) ויבא גר אל דוד ביום ההוא ויאמר לו עלה הקם לה' מזבח בגרן ארונה היבסי: (יט) ויעל דוד בדבר גד כאשר צוה ה': (כ) וישקף ארונה וירא את המלך ואת עבדיו עברים עליו ויצא ארונה וישתחו למלך אפיו ארצה: (כא) ויאמר ארונה מדוע בא אדני המלך אל עבדו ויאמר דוד לקנות מעמד את הגרן לבנות מזבח לה' ותעצר המגפה מעל העם: (כב) ויאמר ארונה אל דוד יקח ויעל אדני המלך הטוב בעיניו ראה הבקר לעלה והמרגים וכלי הבקר לעצים: (כג) הכל נתן ארונה המלך למלך ויאמר ארונה אל המלך ה' אלהיך ירצך: (כד) ויאמר המלך אל ארונה לא כיקנו אקנה מאותך במחיר ולא אעלה לה' אלהי עלות חנם ויקן דוד את הגרן ואת הבקר בכסף שקלים חמשים: